

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Telefon: 08-508 25 016

Till
Socialnämnden

Främlingsfienden inom oss (SOU 2012:74)

Svar på remiss av betänkande av Utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Leif Fransson
Administrativ chef

Sammanfattning

Det pågår ett omfattande arbete mot främlingsfientlighet i statliga myndigheter, kommuner och frivilligorganisationer. Utredningen föreslår ett antal åtgärder som syftar till att effektivisera arbetet mot främlingsfientlighet.

Förvaltningen anser att man inom ramen för det arbete som bedrivs inom staden för att människor ska ha tillgång till lika rättigheter och behandlas lika finns möjligheter att ta upp frågan om främlingsfientlighet och arbeta med attityder mot

främlingsfientlighet. Utredningens förslag till åtgärder kan medverka till att frågan om främlingsfientlighet lyfts fram och ökar medvetenheten om frågans vikt.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden för yttrande remitterat "Främlingsfienden inom oss (SOU 2012:74), betänkande av utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet. Remisstiden går ut 30 april 2013.

Ärendet har även remitterats till arbetsmarknadsnämnden och stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom administrativa avdelningen i samarbete med socialtjänstavdelningen och avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Remissen i sammanfattning

Arbetet mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans har tydliga beröringspunkter med andra politiska frågor, främst arbetet med mänskliga rättigheter, ekonomisk politik, invandringspolitik, integrationspolitik och diskrimineringspolitik.

En grundläggande princip i internationella mänskliga rättighetskonventioner liksom i svensk lagstiftning är att alla, utan åtskillnad, ska ha lika rättigheter och möjligheter. Främlingsfientlighet är en omständighet som kan förhindra att Sverige lever upp till den principen.

Främlingsfientligheten påverkas bland annat av hur framgångsrik den ekonomiska politiken och integrationspolitiken är. Om politiken misslyckas finns en risk att personer med utländsk bakgrund eller personer som tillhör minoritetsgrupper görs till syndabockar.

Det specifika arbetet mot främlingsfientlighet kan därför inte ses isolerat från andra politikområden. Det är omöjligt att med attitydpåverkande åtgärder kompensera en misslyckad ekonomisk politik eller integrationspolitik. De åtgärder som diskuteras i utredningen kan därför i bästa fall förstärka arbetet mot främlingsfientlighet, men kan aldrig bli mer än en liten del av en total politik i detta syfte.

Utredningens titel, "Främlingsfienden inom oss", motiveras av att det stora hotet mot utsatta grupper inte är de extrema grupperna utan de många människorna. Även i dag gör sig många skyldiga till olika former av vardagsrasism. Med fel signaler från ledande politiker kan den snabbt växa till svårare former av främlingsfientlighet. Historiska erfarenheter från såväl andra länder som Sverige är varnande exempel. Arbetet mot mer brutala former av främlingsfientlighet måste börja med den främlingsfientlighet som finns i vardagen. Vi måste börja med oss själva.

I utredningen framförs tio förslag till åtgärder

Diskrimineringsombudsmannen

- Det klargörs att Diskrimineringsombudsmannens (DO) uppdrag innefattar att följa och analysera utvecklingen av arbetet mot främlingsfientlighet och andra former av intolerans och att DO ska fungera som en pådrivande kraft och en kunskapsbas för andras arbete med dessa frågor.

Antidiskrimineringsbyråer i varje län/region

- Det ska finnas minst en antidiskrimineringsbyrå i varje län/region. Byråer finns i dag i 14 län, sju län saknar byråer. Det statliga stödet föreslås öka.

Forum för levande historia informerar om islamofobi

- Forum för levande historia (FLH) får i uppdrag att informera om islamofobi. FLH har redan tidigare gjort vissa punktinsatser kring islamofobi. Nu föreslås att det vid sidan av Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten ska vara en prioriterad fråga för myndigheten.

Forum för levande historia informerar om främlingsfientlighet

- Forum för levande historia (FLH) får i uppdrag att informera om främlingsfientlighet i Sveriges moderna historia. Det är angeläget att svenska skolungdomar får kunskaper om att även Sverige och svenskarna har gjort sig skyldiga till övergrepp mot mänsklig värdighet.

Ungdomsstyrelsen

- Ungdomsstyrelsen får i uppdrag att ge projektbidrag och så småningom verksamhetsstöd till organisationer som arbetar för att motverka främlingsfientlighet och liknande former av intolerans på nätet.

Quick response-funktion

- En så kallad quick response-funktion får ett långsiktigt statligt stöd för att kunna bevaka medierna när det gäller vad som skrivs och sägs om invandrare, integration och främlingsfientlighet.

Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap

- Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap (FAS) får i uppdrag att göra en utvärdering av pågående forskning inom området Internationell

Migration Etniska Relationer (IMER) och bedöma om ytterligare satsningar bör ske.

Lärarlyft med inriktning på mänskliga rättigheter

- En särskild satsning görs på fortbildning av lärare med inriktning på mänskliga rättigheter. Fortbildningen bör syfta till att stärka både sakkompetensen och metodkunskapen.

Skolinspektionen

- Skolinspektionen får i uppdrag att inom ramen för sin löpande tillsyn och sina kvalitetsgranskningar av arbetet med demokrati och värdegrund och mot kränkningar redovisa hur attityder till främlingsfientlighet och andra former av intolerans utvecklas och hur arbetet mot främlingsfientlighet fortlöper i skolorna.

Sveriges Kommuner och Landsting

- Regeringen träffar en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om att rekommendera de lokala brottsförebyggande råden att ta upp hatbrott på sin agenda samt att regeringen uppdrar åt berörda statliga myndigheter att förbättra statistiken över anmälningar av hatbrott och vad som händer med dessa i rättsprocessen.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att man inom ramen för det arbete som bedrivs inom staden för att människor ska ha tillgång till lika rättigheter och behandlas lika finns möjligheter att ta upp frågan om främlingsfientlighet och arbeta med attityder mot främlingsfientlighet. Utredningens förslag till åtgärder kan medverka till att frågan om främlingsfientlighet lyfts fram och ökar medvetenheten om frågans vikt. Förslagen gäller dock inte särskilt socialtjänstens område och förvaltningen kommenterar därför inte förslagen. Förvaltningen tar nedan upp en del av det arbete för att främja lika rättigheter som bedrivs inom staden och förvaltningen.

Utredningen konstaterar att utgångspunkten för mycket av det arbete som sker mot främlingsfientlighet i Sverige och Europa är de internationella människorättskonventionerna: FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, flera andra FN-konventioner – främst konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering och Europakonventionen. Grundprincipen i dessa dokument är att alla ska ha tillgång till rättigheterna och behandlas lika. I svensk lagstiftning följs principerna i de internationella konventionerna upp i lagstiftningen. Det gäller både regeringsformen och olika speciallagar såsom brottsbalken och diskrimineringsla-

gen. Det finns således en bra grund för arbetet mot främlingsfientlighet och att främja allas lika rättigheter och möjligheter.

Ansvar för att förverkliga intentionerna i konventionerna och lagstiftningen ligger på oss alla, på såväl offentliga myndigheter som på företag, ideella föreningar och enskilda personer. Stockholm har i Vision 2030 angett att staden ska vara världsledande i skyddet av de mänskliga rättigheterna. För att nå detta mål krävs ett kontinuerligt arbete i alla nämnder och bolag för att skapa en stad utan fysiska och sociala barriärer där människor med olika bakgrund kan mötas och knyta kontakter.

Diskrimineringslagen ställer krav på att arbetsgivaren ska bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter i arbetslivet oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. Det krävs ett strukturerat arbete för att integrera arbetet för lika rättigheter i det dagliga arbetet.

Staden arbetar med att främja jämställdhet och mångfald och förebygga diskriminering. I riktlinjerna för jämställdhet och mångfald som enligt kommunfullmäktiges beslut gäller från 1 januari 2009 anges att arbetet mot diskriminering samt för jämställdhet och mångfald ska integreras i stadens styrning och omfatta stadens alla verksamheter. I syfte att ytterligare stärka stadens arbete mot kränkande behandling och trakasserier har riktlinjerna avseende jämställdhets- och mångfaldsarbetet utökats med rutiner för att motverka kränkande behandling inkluderande trakasserier i olika former.

Riktlinjerna innehåller de områden som ska ingå i jämställdhets- och mångfaldsarbeten/planerna. Varje nämnd ska redovisa sitt jämställdhets- och mångfaldsarbete ur två perspektiv, som arbetsgivare och som servicegivare. Det innebär att man ska bedriva både ett internt jämställdhets- och mångfaldsarbete i förhållande till de anställda och ett externt jämställdhets- och mångfaldsarbete i förhållande till stadens invånare.

Stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning som antogs av kommunfullmäktige 13 juni 2011 är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser samt ska så långt det är möjligt göras tillämpligt i uppdrag som staden ger andra organisationer. Vägledande för programmet är bland annat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen förtydligar samhällets ansvar för att mänskliga rättigheter ska förverkligas för personer med funktionsnedsättning. Alla stadens nämnder och

bolag har ansvar för att genom olika aktiviteter medverka till att nå målen i programmet.

Socialnämnden har i uppdrag att ansvara för kommunövergripande frågor inom det sociala området utom äldreomsorg. Uppdraget syftar till att stärka likställigheten inom staden bland annat genom att utarbeta riktlinjer för handläggning av enskilda ärenden och utbildning till handläggarna. Genom att öka förutsättningarna för att stadens invånare behandlas lika får alla tillgång till samma rättigheter och möjligheter.

Bilaga

Sammanfattning av betänkandet "Främlingsfienden inom oss (SOU 2012:74)